

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ
ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ

Έκδοση 09/04/2019

ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΒΑΞ Α.Ε.

Η Συμμόρφωση με το Ευρωπαϊκό και Ελληνικό Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού κατέχει πολύ σημαντική θέση στην ημερήσια διάταξη της επιχείρησής μας, η οποία λειτουργεί με αίσθημα ευθύνης και ακεραιότητα απέναντι στην εφαρμογή του νόμου. Η σχετική νομοθεσία ισχύει παράλληλα με άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις, όπως π.χ. αυτή των Δημοσίων Έργων ή των Δημοσίων Συμβάσεων.

Στην παρούσα οικονομική συγκυρία, η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) έχουν εντατικοποιήσει τους ελέγχους τους σε διάφορους τομείς της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε μία προσπάθεια να αντιμετωπίσουν τις παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού που απορρέουν από παράνομες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων ή από την κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης που μία επιχείρηση διαθέτει στην αγορά στην οποία δραστηριοποιείται.

Η παραβίαση των σχετικών κανόνων μπορεί να έχει πολύ υψηλό κόστος για μία επιχείρηση, καθώς εκτός από την επιβολή βαρύτατων διοικητικών προστίμων (που μπορούν να φτάσουν μέχρι το 10% του συνολικού τζίρου της επιχείρησης), οι κίνδυνοι μη συμμόρφωσης δύνανται περιλαμβάνουν την ακυρότητα συμβάσεων, την αποζημίωση τρίτων που εθίγησαν από τις παράνομες πρακτικές, την εν γένει δυσφήμιση της εταιρείας έναντι πελατών και επενδυτών καθώς και μεγάλο διαχειριστικό κόστος εξ απόψεως χρόνου και πόρων. Τέλος, οι σχετικές παραβάσεις δεν αποκλείεται να οδηγήσουν στην επιβολή ποινών φυλάκισης και ατομικών προστίμων στα συμμετέχοντα πρόσωπα, αλλά και σε πειθαρχικές κυρώσεις.

Το παρόν εγχειρίδιο («Εγχειρίδιο») περιλαμβάνει μία επισκόπηση των κανόνων Ευρωπαϊκού και Ελληνικού Δικαίου Ανταγωνισμού και κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση ζητημάτων τα οποία διέπονται από τους κανόνες αυτούς. Η Διοίκηση της ΑΒΑΞ Α.Ε. δεσμεύεται να συμμορφώνεται με τις διατάξεις τους δικαίου του ανταγωνισμού ενώ όλοι μας οφείλουμε να γνωρίζουμε ότι οποιαδήποτε παραβίαση των διαδικασιών ή των κατευθυντήριων γραμμών που παρατίθενται σε αυτό το Εγχειρίδιο θα αντιμετωπίζονται πολύ σοβαρά.

Είναι, επομένως, για όλους πολύ σημαντικό να τηρείται η σχετική νομοθεσία και να ακολουθούνται οι υποδείξεις του εγχειριδίου, τις οποίες θα πρέπει να εφαρμόζετε στην καθημερινή σας εργασία.

Παρακαλούμε αφιερώστε χρόνο για να διαβάσετε προσεκτικά το παρόν Εγχειρίδιο. Σε περίπτωση αμφιβολίας ή ερώτησης σχετικά με κάθε ένα από τα θέματα που αναφέρονται στο έγγραφο αυτό, μην διστάσετε να ρωτήσετε τον Προϊστάμενό σας, τον διευθυντή Ανθρώπινου Δυναμικού, τον Υπεύθυνο Συμμόρφωσης, το Νομικό Τμήμα ή εμένα προσωπικά για περαιτέρω διευκρινίσεις.

Εκ μέρους της Διοίκησης,

.....

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Κωνσταντίνος Μιτζάλης

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
1.1.	Τι είναι το Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού.....	6
1.2.	Σύνοψη βασικών κανόνων.....	6
1.3.	Γεωγραφική κάλυψη των κανόνων προστασίας του ελευθέρου ανταγωνισμού	8
2.	ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ.....	9
2.1.	Διοικητικά Πρόστιμα	9
2.2.	Ποινικές κυρώσεις	10
2.3.	Αγωγές για αποζημίωση	10
2.4.	Εσωτερικές κυρώσεις	10
3.	ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ: ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ ΚΑΙ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ.....	10
3.1.	Απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη (καρτέλ).....	12
3.1.1.	Ποιες συμφωνίες απαγορεύονται	12
3.1.2.	Ποιες πληροφορίες συνιστούν ευαίσθητα επιχειρηματικά δεδομένα/ στρατηγικής φύσεως πληροφορίες	13
3.2.	Ειδικότερη μορφή απαγορευμένης οριζόντιας σύμπραξης: Νόθευση Διαγωνισμών (“bid rigging”).....	13
3.2.1.	Συνήθεις μορφές νόθευσης διαγωνισμών.....	15
3.2.1.1.	Υποβολή εικονικών προσφορών μετά από συμφωνία με ανταγωνιστές (‘complementary bidding or covering bidding’):	15
3.2.1.2.	Υποβολή προσφορών εκ περιτροπής μετά από συμφωνία με ανταγωνιστές (‘bid rotation’)	15
3.2.1.3.	Αποχή υποβολής προσφορών μετά από συμφωνία με ανταγωνιστές (‘bid suppression’)... ..	16
3.2.1.4.	Κατανομή αγορών (‘market allocation’)	16

3.3.	Θεμιτές μορφές συνεργασίας στο πλαίσιο δημοσίων διαγωνισμών	16
3.3.1.	Κοινοπραξίες	17
3.3.2.	Υπεργολαβίες πριν και μετά την ανάδειξη αναδόχου	18
4.	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ/ ΕΝΩΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ	19
4.1.	Συμμετοχή Μελών Διοίκησης/ Στελεχών/ Λοιπού προσωπικού σε Επαγγελματικά Σωματεία/ Ενώσεις Επιχειρήσεων και λοιπές εμπορικές ενώσεις	20
4.2.	Θέματα συζήτησης που πρέπει να αποφεύγονται στο πλαίσιο συνεδριάσεων/ συναντήσεων/ συγκεντρώσεων διαφόρων ειδών εμπορικών ενώσεων και σωματείων	21
5.	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΕΙΚΕΙΑΣ	21
6.	ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ	22
7.	ΑΙΦΝΙΔΙΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	24
7.1.	Άφιξη των Ελεγκτών στην ΑΒΑΞ Α.Ε.	25
7.2.	Αρμοδιότητες των Υπευθύνων της ΑΒΑΞ Α.Ε.	26
7.3.	Δικαιώματα των Ελεγκτών για έλεγχο αρχείων/ λήψη αντιγράφων	27
7.3.1.	Δικηγορικό Απόρρητο	27
7.3.2.	Ηλεκτρονικά αρχεία	28
7.4.	Ερωτήσεις Ελεγκτών προς στελέχη της ΑΒΑΞ Α.Ε.	29
7.5.	Ενδεδειγμένες ενέργειες/ Ενέργειες προς αποφυγή κατά τη διάρκεια του Ελέγχου	29
7.5.1.	Ενδεδειγμένες ενέργειες κατά τη διάρκεια του Ελέγχου	29
7.5.2.	Ενέργειες προς αποφυγή κατά τη διάρκεια του Ελέγχου	29
7.6.	Μετά την αποχώρηση των Ελεγκτών	30

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Τι είναι το Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού

Το Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού είναι μία σειρά κανόνων που στοχεύουν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία της αγοράς και στο πλαίσιο αυτό τίθενται κάποιοι περιορισμοί στη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εντός της αγοράς. Ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός συνιστά προϋπόθεση για τη λειτουργικότητα της οικονομίας της αγοράς που οδηγεί σε οφέλη για τους καταναλωτές (π.χ. χαμηλές τιμές, ανώτερη ποιότητα προϊόντων και καινοτομία) και στην προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας προϊόντων εντός του Ενιαίου Οικονομικού χώρου (ΕΟΧ).

Η τήρηση του Δικαίου του Ελεύθερου Ανταγωνισμού ελέγχεται στην Ελληνική Επικράτεια από την Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού), κατά περίπτωση, αλλά και από τα αρμόδια Δικαστήρια.

1.2. Σύνοψη βασικών κανόνων

Στην Ελλάδα το Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού ρυθμίζεται από τον Νόμο 3959/2011 για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, ο οποίος ενσωματώνει τα προβλεπόμενα στις σχετικές ευρωπαϊκές διατάξεις, υπό τα άρθρα 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Οι κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού διακρίνονται κατά βάση σε τρεις ευρείες κατηγορίες:

- Κανόνες σχετικά με την απαγόρευση των συμπράξεων που παρακωλύουν/ περιορίζουν/ νοθεύουν τον ανταγωνισμό μεταξύ ανταγωνιστών (οριζόντιες συμπράξεις, άλλως «καρτέλ») ή σε διαφορετικά επίπεδα διανομής (κάθετες συμπράξεις), π.χ. συμφωνίες για τον καθορισμό τιμών και άλλων όρων συναλλαγής, την κατανομή αγορών μεταξύ ανταγωνιστών.
- Κανόνες σχετικά με την απαγόρευση κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, δηλαδή μία σειρά περιορισμών σε επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται, με σκοπό την προστασία των πελατών και των ανταγωνιστών τους. Μορφές συμπεριφοράς που είναι επιτρεπτές για τις μικρές επιχειρήσεις μπορεί να απαγορεύονται για μια εταιρεία με ιδιαίτερως ισχυρή (δεσπόζουσα) θέση στην αγορά.

- Κανόνες σχετικά με τον έλεγχο συγκεντρώσεων, σύμφωνα με τους οποίους οι Αρχές Ανταγωνισμού είναι αρμόδιες να εξετάσουν συγχωνεύσεις/ εξαγορές/ συστάσεις κοινών επιχειρήσεων (joint ventures) μεταξύ εταιρειών που ξεπερνούν κάποια όρια τζίρου, ως προς τα πιθανά αποτελέσματά τους στην αγορά. Οι Αρχές Ανταγωνισμού μπορούν να απαγορεύσουν την πραγματοποίηση της συναλλαγής, ή να επιβάλλουν την τήρηση όρων και υποχρεώσεων ως προϋπόθεση για την έγκριση της συναλλαγής.

Αντίστοιχοι κανόνες υιοθετούνται και από άλλες χώρες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), αλλά και εκτός αυτής, ώστε να διασφαλίζεται η ορθή λειτουργία του ανταγωνισμού.

Στο παρόν Εγχειρίδιο παρατίθενται ορισμένοι βασικοί κανόνες και κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την απαγόρευση των συμπράξεων που παρακωλύουν/ περιορίζουν/ νοθεύουν τον ανταγωνισμό μεταξύ ανταγωνιστών ή σε διαφορετικά επίπεδα διανομής. Ο βασικότερος από αυτούς παρατίθεται στο Άρθρο 1 του Ν. 3959/2011 για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, σύμφωνα με το οποίο απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων και όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στην Ελληνική Επικράτεια, και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται:

- α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής,
- β) στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διάθεσης, της τεχνολογικής ανάπτυξης ή των επενδύσεων,
- γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού,
- δ) στην εφαρμογή στο εμπόριο άνισων όρων για ισοδύναμες παροχές, ιδίως στην αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, αγοράς ή άλλης συναλλαγής, κατά τρόπο που δυσχεραίνει τη λειτουργία του ανταγωνισμού,
- ε) στην εξάρτηση της σύναψης συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσόμενων, πρόσθετων παροχών, οι οποίες από τη φύση τους ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν συνδέονται με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών.

Οι ανωτέρω συμφωνίες και αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων είναι αυτοδικαίως άκυρες. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να κριθεί ότι δεν απαγορεύονται (κι επομένως, είναι έγκυρες), εφόσον πληρούν αθροιστικά τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

- α) συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου,
- β) εξασφαλίζουν συγχρόνως στους καταναλωτές εύλογο τμήμα από το όφελος που προκύπτει,
- γ) δεν επιβάλλουν στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών, και
- δ) δεν παρέχουν τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού ή κατάργησης αυτού σε σημαντικό τμήμα της σχετικής αγοράς.

Σημειώνεται ότι οι προϋποθέσεις αυτές για την εξαίρεση από την απαγόρευση κατ' αρχήν παράνομων πρακτικών εφαρμόζονται με αυστηρό τρόπο και βάσει της μέχρι σήμερα πρακτικής των Δικαστηρίων και αρμοδίων Αρχών Ανταγωνισμού, οι πολύ σοβαρές παραβιάσεις του ανταγωνισμού, όπως η συμμετοχή σε καρτέλ, δεν αναμένεται να κριθεί ότι μπορεί να εξαιρεθούν.

1.3. Γεωγραφική κάλυψη των κανόνων προστασίας του ελευθέρου ανταγωνισμού

Όπως έχει ήδη επισημανθεί, η ελληνική νομοθεσία, ακολουθεί τα οριζόμενα στη σχετική ευρωπαϊκή νομοθεσία, ενώ αντίστοιχες ρυθμίσεις ισχύουν και σε άλλες χώρες.

Ειδικότερα, οι κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ ισχύουν και στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Τσεχία, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ισπανία, Σλοβακική Δημοκρατία, Σλοβενία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο. Αντίστοιχοι κανόνες ισχύουν στη Νορβηγία, την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν, διότι η ουσία των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ επεκτάθηκε σε όλα τα κράτη του ΕΟΧ, που σήμερα απαρτίζουν τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ και οι τρεις αυτές χώρες.

Εξάλλου, οι κανόνες αυτοί μπορεί να ισχύουν και για τις πρακτικές ή τις συναλλαγές μεταξύ εταιρειών που βρίσκονται εκτός της ΕΕ, εάν έχουν ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση του ανταγωνισμού στην αγορά της ΕΕ γενικότερα ή στην Ελλάδα ειδικότερα.

Πρακτικά, η σημασία των ανωτέρω για την ΑΒΑΞ Α.Ε. είναι ότι για οποιαδήποτε επιχειρηματική της ενέργεια που μπορεί να επηρεάσει τον ανταγωνισμό στην Ελληνική Επικράτεια ελέγχεται από την Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού), ενώ για αντίστοιχες ενέργειες που μπορεί να επηρεάσουν τον ανταγωνισμό σε οποιοδήποτε από τα κράτη του ΕΟΧ, ελέγχεται από τις κατά τόπο αρμόδιες Αρχές Ανταγωνισμού ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού). Εξάλλου, δεν αποκλείεται να ελεγχθούν υπό τις σχετικές διατάξεις και ενέργειες μελών του Ομίλου ΑΒΑΞ με έδρα σε χώρα εκτός του ΕΟΧ, εφόσον κριθεί ότι επηρεάζουν τον ανταγωνισμό μεταξύ εταιρειών εντός του ΕΟΧ.

2. ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Για τις παραβάσεις που λαμβάνουν χώρα εντός της Ελληνική Επικράτειας, οι οποίες εξετάζονται κατά κανόνα από την Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού, η σχετική νομοθεσία προβλέπει μια σειρά κυρώσεων που μπορεί να επιβληθούν τόσο στην ΑΒΑΞ Α.Ε. όσο και σε στελέχη της. Ειδικότερα:

2.1. Διοικητικά Πρόστιμα

Μπορεί να επιβληθεί πρόστιμο στην ΑΒΑΞ Α.Ε. που μπορεί να φτάνει μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης. Σε περίπτωση ομίλου εταιρειών (που εμπλέκεται στην παράβαση), για τον υπολογισμό του προστίμου, λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός κύκλος εργασιών του ομίλου.

Δεδομένου ότι υπεύθυνοι για την τήρηση των σχετικών διατάξεων είναι τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και τα αρμόδια για την υλοποίηση των σχετικών αποφάσεων πρόσωπα, τα εν λόγω φυσικά πρόσωπα:

- Ευθύνονται με την προσωπική τους περιουσία εις ολόκληρον με το οικείο νομικό πρόσωπο, για την καταβολή του ποσού του προστίμου, και
- Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να τους επιβάλει και αυτοτελές πρόστιμο από διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ, εφόσον αποδεδειγμένα συμμετείχαν σε προπαρασκευαστικές πράξεις, στην οργάνωση ή την διάπραξη της παράνομης συμπεριφοράς της επιχείρησης.

2.2. Ποινικές κυρώσεις

Πλέον των διοικητικών προστίμων, στα φυσικά πρόσωπα που παραβιάζουν τις σχετικές διατάξεις, μπορεί να επιβληθούν οι εξής ποινές:

- Χρηματική ποινή 100.000-1.000.000 € και φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών για οριζόντιες συμπράξεις,
- Χρηματική ποινή 15.000-150.000 € για κάθετες συμπράξεις,

Εξάλλου, προβλέπεται ποινή εξάμηνης τουλάχιστον φυλάκισης για παρεμπόδιση ή δυσχέραση των ερευνών της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού καθ' οιονδήποτε τρόπο, για άρνηση ή δυσχέραση της παροχής πληροφοριών, για παροχή ψευδών πληροφοριών ή απόκρυψη στοιχείων, για άρνηση παροχής καταθέσεως ή παροχή ψευδούς καταθέσεως.

2.3. Αγωγές για αποζημίωση

Οποιοδήποτε τρίτο, φυσικό ή νομικό πρόσωπο υπέστη ζημία από την παραβίαση των διατάξεων του Δικαίου του Ελεύθερου Ανταγωνισμού μπορεί να διεκδικήσει ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου αποζημίωση για την πλήρη αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη. Αυτό περιλαμβάνει τη θετική ζημία, τυχόν διαφυγόντα κέρδη και τόκους.

2.4. Εσωτερικές κυρώσεις

Το Εγχειρίδιο εξειδικεύει τις ευθύνες των εργαζομένων ως προς το Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού οι οποίες αναφέρονται στον Κώδικα Επιχειρηματικής Δεοντολογίας και Ηθικής της ΑΒΑΞ Α.Ε.. Η ΑΒΑΞ Α.Ε. δικαιούται να λάβει μέτρα (π.χ. πειθαρχικές κυρώσεις) κατά των εργαζομένων που δε συμμορφώνονται με το Εγχειρίδιο και κατ' αποτέλεσμα παραβαίνουν τον Κώδικα Επιχειρηματικής Δεοντολογίας και Ηθικής.

3. ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ: ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ ΚΑΙ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Τα Άρθρα 1 του Ν. 3959/2011 για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού και 101 ΣΛΕΕ απαγορεύουν τις συμπράξεις που παρακωλύουν/ περιορίζουν/ νοθεύουν τον ανταγωνισμό μεταξύ ανταγωνιστών ή σε διαφορετικά επίπεδα διανομής. Ο όρος «σύμπραξη» περιλαμβάνει τις επιμέρους

μορφές συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, δηλαδή τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, τις αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και τις εναρμονισμένες πρακτικές. Οι μορφές αυτές είναι αλληλοσυμπληρούμενες και καλύπτουν κάθε μορφής συμπαιγνία:

- Επίσημη συμφωνία (νομικά δεσμευτική), έγγραφη ή προφορική
- Ανεπίσημη συμφωνία («συμφωνία κυρίων»)
- Μη ολοκληρωμένη συμφωνία (στάδιο διαπραγματεύσεων)
- Συντονισμός (μέσω άμεσης ή έμμεσης επαφής, κοινοποίησης μελλοντικών προθέσεων) που δεν συνιστά συμφωνία (εναρμονισμένη πρακτική)

Επομένως, ως σύμπραξη νοείται και οποιαδήποτε ανεπίσημη συνεννόηση που έχει ως σκοπό να αντικαταστήσει την αβεβαιότητα του ανταγωνισμού. Οι εν λόγω συνεννοήσεις μπορεί να λάβουν χώρα στο πλαίσιο επαγγελματικών ή κοινωνικών επαφών (π.χ. τηλεφωνικές επικοινωνίες, επαγγελματικά γεύματα, 'χαλαρές' συζητήσεις).

Παράδειγμα: Οι Α και Β, διευθύνοντες σύμβουλοι ή στελέχη δύο κατασκευαστικών εταιρειών, συναντώνται σε μία εκδήλωση και κατά τη διάρκεια ενός διαλείμματος συζητούν για έναν δημόσιο διαγωνισμό που έχει προκηρυχθεί και έχει προκαλέσει μεγάλο ενδιαφέρον. Ο Α προτείνει στον Β να κατέβουν ξεχωριστά στον διαγωνισμό και όποια από τις δύο εταιρείες κερδίσει, να ορίσει την άλλη υπεργολάβο. Ο Β συμφωνεί και δίνουν τα χέρια.

Σχόλιο: Οι Α και Β σύναψαν παράνομη συμφωνία νόθευσης διαγωνισμού που θα έχει ως αποτέλεσμα να μειωθεί η ανταγωνιστικότητα των ατομικών προσφορών τους. Η αρμόδια αρχή μπορεί να χρησιμοποιήσει τη συνομιλία αυτή ως απόδειξη παράβασης, παρότι έλαβε χώρα σε εκδήλωση εκτός επαγγελματικού χώρου και χωρίς της σύναψη έγγραφης συμφωνίας.

Η σχετική νομοθεσία που έχει ήδη αναφερθεί καθιερώνει ένα πλαίσιο γενικών αρχών. Στην παρούσα ενότητα του Εγχειριδίου περιγράφονται ειδικότερα ορισμένες κατηγορίες παραβάσεων και συγκεκριμένες καταστάσεις στις οποίες μπορεί να βρεθείτε, ώστε να είστε σε θέση να αναγνωρίσετε την παραβατική συμπεριφορά και να την αποφύγετε.

Στην περίπτωση που εφαρμόσετε κάποια από τις πρακτικές που περιγράφονται ως απαγορευμένες μπορεί να σας επιβληθούν πειθαρχικές κυρώσεις κατά τα οριζόμενα στον Κώδικα Επιχειρηματικής Δεοντολογίας και Ηθικής της ΑΒΑΞ Α.Ε.. Εάν έχετε αμφιβολίες για την αντιμετώπιση μίας κατάστασης πρέπει να αναζητάτε τη συμβουλή του Νομικού Τμήματος της Εταιρείας.

3.1. Απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη (καρτέλ)

Τα καρτέλ συνιστούν τη σοβαρότερη μορφή αντανταγωνιστικής πρακτικής μεταξύ ανταγωνιστών. Ο όρος «καρτέλ» χρησιμοποιείται γενικά για να περιγράψει μία ανεπίσημη οργάνωση ή διευθέτηση, στην οποία εμπλέκονται δύο ή περισσότερες ανταγωνίστριες εταιρείες. Σε ένα καρτέλ, τα μέλη του συζητούν και ανταλλάσσουν (απόρρητες) πληροφορίες σχετικά με τις επιχειρήσεις τους και καταλήγουν σε συμφωνίες σχετικά με τη μελλοντική τους συμπεριφορά, με πρόθεση να περιορίσουν τον μεταξύ τους ανταγωνισμό και να αυξήσουν τις τιμές ή τα κέρδη τους.

Τα καρτέλ κατά κανόνα συστήνονται κρυφά και αναπόφευκτα προβαίνουν σε έναν ή περισσότερους πολύ σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού, όπως ο καθορισμός τιμών, η νόθευση διαγωνισμών (bid-rigging), η καθιέρωση ποσοστώσεων ή περιορισμών ως προς την παραγωγή και η κατανομή αγορών. Επομένως, κατά πάσα βεβαιότητα θα κριθεί ότι παραβιάζουν το Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού. Ο εντοπισμός και η δίωξη των καρτέλ, και όσων διευκολύνουν τη δημιουργία καρτέλ, συνιστούν κορυφαίες προτεραιότητες των Αρχών Ανταγωνισμού στην Ελλάδα, την Ευρώπη και ανά τον κόσμο.

3.1.1. Ποιες συμφωνίες απαγορεύονται

Ορισμένες συνήθεις μορφές απαγορευμένων συμφωνιών μεταξύ ανταγωνιστών που έχει κριθεί ότι θέτουν σοβαρούς περιορισμούς στον ανταγωνισμό είναι οι εξής:

- Άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών (εύρος τιμής, εκπτώσεις κ.α.)
- Συμφωνίες για λοιπούς όρους συναλλαγής (π.χ. πίστωση, όροι παράδοσης)
- Συμφωνίες νόθευσης διαγωνισμών (“bid rigging”) [βλ. ενότητα 3.2. κατωτέρω]
- Συμφωνίες περιορισμού διάθεσης ή παραγωγής
- Ανταλλαγή στρατηγικής φύσεως πληροφοριών [βλ. ενότητα 3.1.2. κατωτέρω]

- Κατανομή αγορών ή πελατών μεταξύ των ανταγωνιστών (συμφωνία μεταξύ ανταγωνιστών ως προς τις πωλήσεις που θα πραγματοποιεί ο καθένας προς πελάτες ανά περιοχή, κατηγορία πελατών/προϊόντων κ.α.)
- Συλλογικό μπούκοτάζ (συμφωνία ανταγωνιστών για αποκλεισμό τρίτων από την αγορά) ή συμφωνία για παρεμπόδιση εισόδου νέων ανταγωνιστών

3.1.2. Ποιες πληροφορίες συνιστούν ευαίσθητα επιχειρηματικά δεδομένα/ στρατηγικής φύσεως πληροφορίες

Στρατηγικής φύσεως πληροφορίες είναι τα δεδομένα που μειώνουν τη στρατηγική αβεβαιότητα στην αγορά και συνεπώς περιορίζουν την ανεξαρτησία λήψης αποφάσεων των επιχειρήσεων και κατ' επέκταση τα κίνητρά τους να ανταγωνισθούν. Οι στρατηγικές πληροφορίες ενδέχεται να αφορούν τιμές (π.χ. πραγματικές τιμές, εκπτώσεις, αυξήσεις, μειώσεις ή επιστροφές), καταλόγους πελατών, κόστος παραγωγής, ποσότητες, κύκλο εργασιών (προτού δημοσιευθεί), πωλήσεις, δυναμικότητα, ιδιότητες, σχέδια εμπορίας, κινδύνους, σχέδια, επενδύσεις, τεχνολογίες, προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης και τα αποτελέσματά τους. Γενικά, οι πληροφορίες που αφορούν τις τιμές και τις ποσότητες είναι οι πλέον στρατηγικές, και ακολουθούν οι πληροφορίες για το κόστος και τη ζήτηση.

Επιτρέπεται η ανταλλαγή πληροφοριών με τα εξής χαρακτηριστικά:

- Δημόσιες πληροφορίες (γενικά είναι εξίσου εύκολα προσβάσιμες από όλους τους ανταγωνιστές και πελάτες, ιδίως από άποψη κόστους πρόσβασης), π.χ. μέσω του διαδικτύου, ή/και
- Επαρκώς συγκεντρωτικές πληροφορίες (αποτυπώνουν τη συνολική εικόνα της αγοράς ώστε να μην μπορούν να γίνουν αντιληπτά τα εξατομικευμένα δεδομένα των επιχειρήσεων), π.χ. στατιστικές μελέτες που συντάσσονται από τρίτα, ανεξάρτητα μέρη που παραδίδουν συγκεντρωτικά αποτελέσματα για την αγορά, ή/και
- Ιστορικές πληροφορίες (αρκετά παλιές πληροφορίες ώστε να μην μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ένδειξη για τη μελλοντική συμπεριφορά των ανταγωνιστών).

3.2. Ειδικότερη μορφή απαγορευμένης οριζόντιας σύμπραξης: Νόθευση Διαγωνισμών (“bid rigging”)

Η νόθευση διαγωνισμών προκύπτει όταν επιχειρήσεις, οι οποίες υπό άλλες συνθήκες αναμένονταν να ανταγωνίζονται μεταξύ τους, συνωμοτούν κρυφά ώστε να αυξήσουν τις τιμές και να μειώσουν την ποιότητα αγαθών ή υπηρεσιών που αποκτώνται μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας. Δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί στηρίζονται συχνά στη διαδικασία των διαγωνισμών προκειμένου να επιτύχουν τη βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων τους. Η ανταγωνιστική διαδικασία μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερες τιμές ή/και καλύτερη ποιότητα και καινοτομία μόνο όταν οι επιχειρήσεις ανταγωνίζονται γνήσια μεταξύ τους (δηλαδή θέτουν ανεξάρτητα και με ειλικρίνεια τους όρους και προϋποθέσεις που προτείνουν). Η νόθευση διαγωνισμών μπορεί να είναι ιδιαίτερα επιβλαβής όταν επηρεάζει τις δημόσιες συμβάσεις. Τέτοιες συνωμοσίες στερούν πόρους από το δημόσιο και τους φορολογούμενους πολίτες, μειώνουν την εμπιστοσύνη του κοινού στην ανταγωνιστική διαδικασία και υποσκάπτουν τα οφέλη μιας ανταγωνιστικής αγοράς.

Είναι σημαντικό να γνωρίζετε ότι δεν απαιτείται η ύπαρξη νομικά δεσμευτικής συμφωνίας με ανταγωνιστές, αλλά αρκεί η απλή ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών πριν από την ανάθεση μιας σύμβασης, προκειμένου να δημιουργηθεί μαχητό τεκμήριο ότι οι επιχειρήσεις έχουν συμμετάσχει σε παράνομη νόθευση διαγωνισμών σύμφωνα με τους κανόνες του Δικαίου του Ελεύθερου Ανταγωνισμού.

Ενδεικτικά, οι κάτωθι συμπεριφορές μπορεί να προκαλέσουν υποψίες σε μία αναθέτουσα αρχή και να κρίνει σκόπιμο να ερευνήσει περαιτέρω την ύπαρξη απαγορευμένης συμφωνίας μεταξύ των εταιρειών που μειοδοτούν σε έναν διαγωνισμό:

- Δύο ή περισσότερες υποβαλλόμενες προσφορές περιλαμβάνουν πανομοιότυπα κόστη σχετικά με ορισμένες ενέργειες/τμήματα του έργου.
- Ο ίδιος νικητής αναθέτει επανειλημμένα υπεργολαβίες σε συμμετέχοντες στον διαγωνισμό που έχουν αποτύχει.
- Ο νικητής του διαγωνισμού δε δέχεται την ανάθεση και στη συνέχεια διαπιστώνεται ότι έχει αναλάβει υπεργολαβία για το έργο.
- Διαπιστώνεται ότι οι ανταγωνιστές βρίσκονται συχνά σε κοινωνικές εκδηλώσεις ή κάνουν συναντήσεις πριν την λήξη της προθεσμίας υποβολής προσφορών για διαγωνισμούς.

3.2.1. Συνήθεις μορφές νόθευσης διαγωνισμών

Οι αντιανταγωνιστικές συμφωνίες νόθευσης διαγωνισμών μπορεί να λάβουν διάφορες μορφές, κάθε μία από τις οποίες περιορίζει τις προσπάθειες των αγοραστών (συχνά του δημοσίου) να αποκτήσουν προϊόντα/ υπηρεσίες στην χαμηλότερη δυνατή τιμή. Κοινός στόχος των συμφωνιών αυτών είναι να αυξηθεί το ποσό της προσφοράς που κατακυρώνεται και συνεπώς το ποσό που θα κερδίσει αυτός στον οποίο γίνεται η ανάθεση. Οι μηχανισμοί νόθευσης διαγωνισμών περιλαμβάνουν συχνά και μηχανισμούς για την κατανομή και διανομή των κερδών που αποκομίζουν οι ανταγωνιστές που κάνουν τη συμφωνία, ως αποτέλεσμα του υψηλότερου ποσού προσφοράς που κερδίζει. Για παράδειγμα, οι ανταγωνιστές που συμφωνούν να μην υποβάλουν προσφορά ή να υποβάλουν προσφορά που θα χάσει μπορεί να λάβουν ως αντάλλαγμα την ανάθεση υπεργολαβίας από τον νικητή ή και οικονομικό αντάλλαγμα.

Παρατίθενται στη συνέχεια οι πιο συνήθεις μορφές συμφωνιών νόθευσης διαγωνισμών, οι οποίες εντοπίζονται είτε μεμονωμένα είτε συνδυαστικά:

3.2.1.1. Υποβολή εικονικών προσφορών μετά από συμφωνία με ανταγωνιστές ('complementary bidding or covering bidding'):

Πρόκειται για πρακτική στο πλαίσιο της οποίας ανταγωνιστές προσυμφωνούν το «νικητή» ορισμένης διαγωνιστικής διαδικασίας και παράλληλα συμφωνούν οι υπόλοιποι να υποβάλουν προσφορές οι οποίες είναι είτε πολύ υψηλές, είτε δεν πληρούν τα κριτήρια του διαγωνισμού, ή είναι απαράδεκτες, προκειμένου να αποκλειστούν από το διαγωνισμό. Ο στόχος της πρακτικής αυτής είναι η δημιουργία της εντύπωσης ότι ο διαγωνισμός είναι ανοικτός και ανταγωνιστικός, ενώ στην πραγματικότητα οι συμμετέχοντες έχουν προσυμφωνήσει τον «νικητή», συνήθως σε μια διογκωμένη τιμή, η οποία συνεπάγεται οικονομικά οφέλη για όλους τους ανταγωνιστές.

3.2.1.2. Υποβολή προσφορών εκ περιτροπής μετά από συμφωνία με ανταγωνιστές ('bid rotation')

Πρόκειται για συμφωνία μεταξύ των ανταγωνιστών να συμμετέχουν εκ περιτροπής σε διαγωνισμούς προκειμένου να «μοιράσουν» τους διαγωνισμούς μεταξύ τους. Το «μοίρασμα» των διαγωνισμών μπορεί να βασίζεται σε διάφορα κριτήρια όπως το μέγεθος του έργου, το μέγεθος του συμμετέχοντα, την τοποθεσία των έργων, ή απλά μια χρονολογική σειρά.

3.2.1.3. Αποχή υποβολής προσφορών μετά από συμφωνία με ανταγωνιστές ('bid suppression')

Πρόκειται για πρακτική σύμφωνα με την οποία επιχειρήσεις οι οποίες αναμένεται να συμμετέχουν σε διαγωνιστικές διαδικασίες είτε δεν υποβάλλουν τελικά προσφορά είτε αποσύρουν την προσφορά τους προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο προκαθορισμένος πλειοδότης μετά από συμφωνία των πιθανών υποψήφιων θα «κερδίσει» τη σύμβαση.

Ειδικότερη μορφή αυτής της πρακτικής ενδέχεται να συνιστά η **υπεργολαβία ('subcontracting – risk sharing agreement')**. Η υπεργολαβία μπορεί να θεωρηθεί νόθευση διαγωνισμού στην περίπτωση που η συνεργασία μεταξύ ανταγωνιστών αποτελεί συμφωνία με βάση την οποία ο προσυμφωνημένος «νικητής» συνάπτει συμφωνία υπεργολαβίας με τον προσυμφωνημένο «ηττημένο» υποψήφιο ούτως ώστε να τον «αποζημιώσει» για την «ήττα» του. Πρόκειται ουσιαστικά για κίνητρο προς τον προσυμφωνημένο υπεργολάβο να μη διαγωνιστεί αυτόνομα με «κίνδυνο» να πέσει η τιμή ανάληψης του έργου.

Ωστόσο, η υπεργολαβία αποτελεί συνήθη πρακτική εκτέλεσης συμβάσεων, ειδικά σε περιπτώσεις που οι πιθανοί υποψήφιοι δεν μπορούν να εκτελέσουν από μόνοι τους τη ανατεθείσα σύμβαση. Επομένως, απαιτείται λεπτομερής αξιολόγηση μίας πρακτικής συνεργασίας ανταγωνιστών μέσω υπεργολαβίας, προκειμένου να κριθεί κατά πόσο συνιστά πρακτική παράνομη σύμφωνα με το Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού ή σύμφωνα με τη νομοθεσία δημοσίων έργων διαδικασία.

3.2.1.4. Κατανομή αγορών ('market allocation')

Πρόκειται για συμφωνία μεταξύ ανταγωνιστών να χωρίσουν την αγορά ώστε να μην ανταγωνίζονται ως προς συγκεκριμένους πελάτες ή σε συγκεκριμένες περιοχές. Οι ανταγωνιστές κατανέμουν, για παράδειγμα, περιοχές της Ελλάδος μεταξύ τους, ώστε ο ένας να μην κατεβαίνει σε διαγωνισμούς στις περιοχές των άλλων (ή να υποβάλλει μόνο εικονική προσφορά), γνωρίζοντας ότι και οι ανταγωνιστές του δε θα υποβάλλουν προσφορές σε διαγωνισμούς εντός της περιοχής του.

3.3. Θεμιτές μορφές συνεργασίας στο πλαίσιο δημοσίων διαγωνισμών

Ο τρόπος λειτουργίας της αγοράς δημοσίων έργων και διαγωνισμών προϋποθέτει σε πολλές περιπτώσεις τη συνεργασία μεταξύ ανταγωνιστών και οι διατάξεις του Δικαίου του Ελεύθερου

Ανταγωνισμού δεν αναιρούν τη δυνατότητα σύναψης νομίμων συμφωνιών, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας δημοσίων έργων.

Θεμιτή συνεργασία υπάρχει όταν δύο εταιρίες συγκεντρώνουν τους πόρους και τις ικανότητές τους για αντικειμενικά αιτιολογημένους επιχειρηματικούς σκοπούς, προκειμένου να υποβάλουν ανοιχτά κοινή προσφορά για μία σύμβαση, ή για να συζητήσουν τη σύναψη υπεργολαβίας. Η κρίσιμη διαφορά με τη νόθευση διαγωνισμού/ σιωπηρή συνεργασία είναι ότι η αναθέτουσα αρχή γνωρίζει τι συμβαίνει σχετικά με τις σχεδιαζόμενες συνεργασίες.

Σε κάθε περίπτωση, κατά τη διάρκεια συζητήσεων μεταξύ ανταγωνιστών για τη σύναψη συνεργασίας πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για τον περιορισμό της ανταλλαγής εμπιστευτικών πληροφοριών, για παράδειγμα σχετικά με στρατηγικές κινήσεις, τιμές, κόστη κλπ. Οι εταιρίες δεν πρέπει να συζητούν για τυχόν πρόθεσή τους να υποβάλουν αυτοτελή προσφορά, η οποία θα μπορούσε αμέσως ή εμμέσως να επηρεάσει το περιεχόμενο ανταγωνιστικής προσφοράς.

Προσοχή! Συνιστάται να συμβουλευέστε το Νομικό Τμήμα σχετικά με τι είδους συζητήσεις/συνεργασίες μπορείτε να κάνετε με ανταγωνιστές στα διάφορα στάδια μίας δημοπράτησης.

Η Εταιρεία δύναται να συμμετέχει σε Κοινοπραξίες ή/και Υπεργολαβίες, εφόσον τηρούνται οι εξής βασικές προϋποθέσεις:

3.3.1. Κοινοπραξίες

Σύμφωνα με τη νομοθεσία δημοσίων έργων, οι εργοληπτικές επιχειρήσεις γίνονται δεκτές στις δημοπρασίες και σε μορφή κοινοπραξίας με άλλες επιχειρήσεις.

Ως ένωση οικονομικών φορέων η κοινοπραξία υποβάλλει κοινή προσφορά, η οποία υπογράφεται υποχρεωτικά είτε από όλους τους οικονομικούς φορείς που αποτελούν την ένωση είτε από κοινό εκπρόσωπό τους νομίμως εξουσιοδοτημένο. Στην προσφορά απαραιτήτως πρέπει να προσδιορίζεται η έκταση και το είδος της συμμετοχής του (συμπεριλαμβανομένης της κατανομής αμοιβής μεταξύ τους) κάθε μέλους της κοινοπραξίας, καθώς και ο εκπρόσωπος/συντονιστής αυτής.

3.3.2. Υπεργολαβίες πριν και μετά την ανάδειξη αναδόχου

Συμφωνία υπεργολαβίας είναι η σύμβαση μίσθωσης έργου μεταξύ του (υποψηφίου) αναδόχου δημόσιου έργου και εργοληπτικής επιχείρησης για την κατασκευή μέρους του έργου που έχει (ή πρόκειται να) αναληφθεί από τον ανάδοχο.

Ως προς την υπεργολαβία πριν την ανάδειξη αναδόχου, σύμφωνα με τη νομοθεσία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, στα έγγραφα της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή ζητάει από τον προσφέροντα να αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει.

Ως προς την υπεργολαβία μετά την ανάδειξη αναδόχου, σύμφωνα με τη νομοθεσία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, όταν συνάπτεται σύμβαση υπεργολαβίας μεταξύ του αναδόχου δημόσιου έργου και άλλης εργοληπτικής επιχείρησης, για την κατασκευή μέρους του έργου που έχει αναληφθεί από τον ανάδοχο, ο υπεργολάβος θεωρείται εγκεκριμένος, μετά από έγκριση του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής εφόσον (α) ο υπεργολάβος έχει τα προσόντα που απαιτούνται για την εκτέλεση του τμήματος του έργου που αναλαμβάνει μέσω της υπεργολαβίας και (β) ο ανάδοχος, πριν από την εγκατάσταση του υπεργολάβου στο έργο έχει γνωστοποιήσει στον κύριο του έργου ή στο φορέα κατασκευής τη σύμβαση υπεργολαβίας.

Κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης ο ανάδοχος οφείλει να προσκομίσει την υπεργολαβική σύμβαση. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία μπορεί να χορηγήσει προθεσμία στον ανάδοχο και κατ' αίτησή του, για την προσκόμιση της υπεργολαβικής σύμβασης με τον αρχικώς προταθέντα υπεργολάβο ή άλλον που διαθέτει τα αναγκαία κατά την κρίση της υπηρεσίας αυτής προσόντα, εφόσον συντρέχει σοβαρός λόγος.

Για την αναγνώριση υπεργολάβου ως εγκεκριμένου, υποβάλλεται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία κοινή αίτηση του αναδόχου και του υπεργολάβου μαζί με πρωτότυπο συμφωνητικό και φάκελο δικαιολογητικών. Στο συμφωνητικό της υπεργολαβίας πρέπει να αναφέρονται συγκεκριμένα οι εργασίες ή το μέρος του έργου που αναλαμβάνει ο υπεργολάβος, καθώς και η αξία της σύμβασης υπεργολαβίας.

Τα ανωτέρω δεν αφορούν περιπτώσεις υπεργολαβικών συμβάσεων κατά τις οποίες ο υπεργολάβος δεν είναι Κατασκευαστική Επιχείρηση εγγεγραμμένη στο ΜΕΕΠ.

4. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ/ ΕΝΩΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

Όπως και σε άλλους κλάδους της οικονομίας, έτσι και στην αγορά δημοσίων έργων υφίστανται ενώσεις επιχειρήσεων ή/και σωματεία ή/και άλλες εμπορικές ενώσεις, οι οποίες έχουν ως στόχο την προώθηση των συμφερόντων του κλάδου. Χαρακτηριστικά παραδείγματα για τον κλάδο των κατασκευαστικών αποτελούν ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιρειών (ΣΑΤΕ) και ο Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιρειών Ανωτέρων Τάξεων (ΣΤΕΑΤ), οι σκοποί των οποίων περιλαμβάνουν την ανάδειξη του σημαντικού ρόλου που κατέχει ο κατασκευαστικός κλάδος στην ανάπτυξη της χώρας, την προαγωγή και προστασία των συμφερόντων των επιχειρήσεων-μελών τους και την προσφορά έγκαιρης ενημέρωσης επί των παγκοσμίων και εγχώριων εξελίξεων που αφορούν στον κατασκευαστικό κλάδο. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσεται μίας μορφής θεμιτή συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ ανταγωνιστών.

Επομένως, η ΑΒΑΞ Α.Ε. μπορεί να εκπροσωπείται σε τέτοιες ενώσεις από μέλη της διοίκησης, στελέχη της ή λοιπά μέλη του προσωπικού της προκειμένου να προωθεί τα συμφέροντά της, εφόσον τηρούνται ορισμένες εσωτερικές διαδικασίες και λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα, ώστε να μην ανακύψει ζήτημα από τυχόν εμπλοκή σε συζητήσεις που δεν αφορούν κλαδικά θέματα και μπορεί να θεωρηθούν ως συμμετοχή σε αντανταγωνιστικές πρακτικές (π.χ. παράνομη ανταλλαγή ευαίσθητων επιχειρηματικών δεδομένων/ στρατηγικών πληροφοριών).

Παράδειγμα: Το 2010, η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού επέβαλε στο **Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ)** χρηματικό πρόστιμο για παράβαση του Δικαίου του Ανταγωνισμού, καθώς, με αποφάσεις της Διοικούσας Επιτροπής του, υιοθέτησε ελάχιστο κόστος κατασκευής έργων για τον υπολογισμό των αμοιβών των μηχανικών - μελών του, αποβλέποντας και οδηγώντας στην αύξηση των αμοιβών αυτών. (Απόφαση Ε.Α. 512/VI/2010)

4.1. Συμμετοχή Μελών Διοίκησης/ Στελεχών/ Λοιπού προσωπικού σε Επαγγελματικά Σωματεία/ Ενώσεις Επιχειρήσεων και λοιπές εμπορικές ενώσεις

Στην περίπτωση παρακολούθησης συνεδριάσεων/ συναντήσεων/ συγκεντρώσεων διαφόρων ειδών εμπορικών ενώσεων και σωματείων, πρέπει να λαμβάνονται τα εξής μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν παραβιάζονται οι διατάξεις του δικαίου του ανταγωνισμού:

Πριν τη συμμετοχή/παρακολούθηση

- Λήψη του προγράμματος της συζήτησης που θα διεξαχθεί και εξασφάλιση ότι θα τηρηθούν πρακτικά.
- Προηγούμενη ενημέρωση του Προϊσταμένου ή/και του Υπευθύνου Συμμόρφωσης ή/και του Νομικού Τμήματος σχετικά με την απόκτηση ιδιότητας μέλους κάποιας εμπορικής ένωσης/ σωματείου, τη συμμετοχή σε συγκεκριμένη συνεδρίαση/ συνάντηση/ συγκέντρωση και το πρόγραμμα αυτής.

Κατά τη συμμετοχή/παρακολούθηση

- Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι συζητούνται θέματα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε παράβαση των διατάξεων του Δικαίου του Ανταγωνισμού (π.χ. πως μπορεί να εξασφαλιστεί μεγαλύτερο τίμημα κατά την κατακύρωση διαγωνισμών, ώστε «όλοι να βγαίνουν κερδισμένοι» [βλ. ενότητα 4.2 κατωτέρω], θα πρέπει ο εκάστοτε εκπρόσωπος της ΑΒΑΞ Α.Ε. να αποχωρεί άμεσα από τον χώρο, αφού το δηλώσει ρητά και ζητήσει να καταγραφεί στα πρακτικά. Η παραμονή στον χώρο διεξαγωγής παρανόμων συζητήσεων, ακόμα και χωρίς ενεργή συμμετοχή, συνιστά τεκμήριο συμμετοχής στην παράβαση.
- Στην περίπτωση που δεν τηρούνται επίσημα πρακτικά, θα πρέπει ο εκάστοτε εκπρόσωπος της ΑΒΑΞ Α.Ε. που είναι παρών να κρατά σημειώσεις με τα βασικά θέματα/ σημεία συζήτησης.
- Η ίδια μέριμνα για την αποφυγή παρανόμων συζητήσεων θα πρέπει να λαμβάνεται και κατά τη διάρκεια τυχόν διαλείμματος.

Μετά τη συμμετοχή/παρακολούθηση

- Αναζήτηση των επίσημων πρακτικών και ενημέρωση του Προϊσταμένου ή/και του Υπευθύνου Συμμόρφωσης ή/και του Νομικού Τμήματος. Ειδικά σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι

συζητήθηκαν θέματα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε παράβαση των διατάξεων του Δικαίου του Ανταγωνισμού, η σχετική ενημέρωση θα πρέπει να είναι άμεση.

- Στην περίπτωση που δεν τηρήθηκαν επίσημα πρακτικά, θα πρέπει ο εκάστοτε εκπρόσωπος της ΑΒΑΞ Α.Ε. να ενημερώνει με βάση τις σημειώσεις του για τα βασικά θέματα/ σημεία της συζήτησης το συντομότερο δυνατόν, ώστε να καταγράφεται στις εσωτερικές επικοινωνίες.

4.2. Θέματα συζήτησης που πρέπει να αποφεύγονται στο πλαίσιο συνεδριάσεων/ συναντήσεων/ συγκεντρώσεων διαφόρων ειδών εμπορικών ενώσεων και σωματείων

Οι εκπρόσωποι της ΑΒΑΞ Α.Ε. δεν πρέπει να εμπλέκονται ενεργά ή/και να παραβρίσκονται σε συζητήσεις σχετικά με ευαίσθητα επιχειρηματικά δεδομένα/ στρατηγικής φύσεως πληροφορίες των ανταγωνιστικών επιχειρήσεων που εκπροσωπούνται στις εκάστοτε συναντήσεις. Συζητήσεις σχετικά με επερχόμενους (δημοσίους) διαγωνισμούς και την επιθυμία ή/και τους όρους με τους οποίους σχεδιάζει η ΑΒΑΞ Α.Ε. ή/και οποιοσδήποτε ανταγωνιστής της να συμμετάσχει μπορεί να οδηγήσουν σε παραβίαση των διατάξεων του Δικαίου του Ανταγωνισμού.

Απεναντίας, θεμιτές είναι οι συζητήσεις αναφορικά με κλαδικά ζητήματα, όπως επικείμενες νομοθετικές ρυθμίσεις (περιβαλλοντικές/ ενεργειακές, δημόσια έργα, φορολογικές κ.α.), δημοσιευμένες στατιστικές/ έρευνες, θέματα υγείας και ασφάλειας, και βελτιστοποίηση γραφειοκρατικών διαδικασιών για την ταχύτερη ανάθεση των μεγάλων έργων.

Σημείωση: Προβληματική με βάση τις διατάξεις του Δικαίου του Ανταγωνισμού μπορεί να κριθεί και η απόφαση μιας ένωσης επιχειρήσεων που έχει το χαρακτήρα απλής σύστασης χωρίς δεσμευτικότητα, εφόσον αντανακλά τη συλλογική βούληση των μελών της να συντονίσουν τη δράση τους σε μία συγκεκριμένη αγορά και εφόσον η συμμόρφωση των μελών με την εν λόγω απόφαση είναι ικανή να επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά (ακόμα και αν τελικά στην πράξη δεν επέλθει συντονισμός). Επομένως, οι εκπρόσωποι της ΑΒΑΞ Α.Ε. θα πρέπει να φροντίζουν να καταγράφεται ρητά η αντίρρησή τους σε τέτοιες συστάσεις.

5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΕΙΚΕΙΑΣ

Η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού παρέχει τη δυνατότητα επεικούς μεταχείρισης σε επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα που έχουν εμπλακεί σε παράνομες συμπράξεις οι οποίες άμεσα ή έμμεσα, επηρεάζουν τις τιμές, την κατανομή αγορών, τη νόθευση των διαγωνισμών και συνεργάζονται μαζί της για τη αποκάλυψη/διερεύνηση των παράνομων πρακτικών αυτών. Επομένως, το Πρόγραμμα Επείκειας (“whistle-blowing”) συντελεί στον εντοπισμό ενός καρτέλ, καθώς είναι διαθέσιμο εξ’ ίσου σε όλους όσους συμμετείχαν σε μία απαγορευμένη σύμπραξη/συμφωνία.

Η σχετική νομοθεσία προβλέπει τα εξής, υπό προϋποθέσεις:

- *Πλήρη απαλλαγή* από το πρόστιμο για την επιχείρηση/ φυσικό πρόσωπο και τις ποινικές κυρώσεις (ανταγωνισμού) για το φυσικό πρόσωπο, εφόσον η επιχείρηση ή το φυσικό πρόσωπο είναι οι *πρώτοι* που εμφανίζουν τα απαιτούμενα αποδεικτικά στοιχεία.
- *Μείωση* του ποσού του προστίμου για την επιχείρηση/ φυσικό πρόσωπο και ελαφρυντική περίπτωση για τις ποινικές κυρώσεις (ανταγωνισμού) για το φυσικό πρόσωπο, εφόσον δεν πληρούνται οι προϋπόθετες της πλήρους απαλλαγής και εμφανίζονται τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία.

Συνεπώς, στην περίπτωση που γίνει αντιληπτή οποιαδήποτε δραστηριότητα που μπορεί να θεωρηθεί ως συμμετοχή της ΑΒΑΞ Α.Ε. σε καρτέλ, θα πρέπει να ενημερώνεται ο Υπεύθυνος Συμμόρφωσης ή/και το Νομικό Τμήμα, ώστε να αξιολογούνται όλες οι επιλογές της εταιρείας κατά την αντιμετώπιση τυχόν ζητημάτων.

6. ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ

Χρειάζεται προσοχή στη γλώσσα που χρησιμοποιείτε σε όλες τις επαγγελματικές επικοινωνίες, είτε είναι έγγραφα, είτε προφορικές, κατά τη διάρκεια τηλεφωνημάτων ή συναντήσεων. Η απρόσεκτη χρήση της γλώσσας μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα για την ΑΒΑΞ Α.Ε. σε περίπτωση που ερευνηθεί από τις αρμόδιες αρχές ανταγωνισμού ή εμπλακεί σε διαδικασίες ενώπιον των Δικαστηρίων. Μία ατυχής έκφραση μπορεί να δώσει την εντύπωση ακόμα και για μια νόμιμη δραστηριότητα, ότι είναι παράνομη.

Πολλά εσωτερικά έγγραφα είναι δυνατόν να εξεταστούν κατά τη διάρκεια ελέγχου από τις αρμόδιες αρχές ανταγωνισμού ή ενόψει δικαστηριακών διαδικασιών, ακόμα και αν πιστεύετε ότι είναι εμπιστευτικά, όπως π.χ. ημερολόγια/ατζέντες, προσωπικές σημειώσεις. Τα έγγραφα με αυτήν την

έννοια δεν περιλαμβάνουν μόνο έντυπα αλλά και αρχεία υπολογιστών, βάσεις δεδομένων, emails, αλλά και το περιεχόμενο κινητών συσκευών όπως smart phones, tablets και φορητοί υπολογιστές.

Επομένως, για να αποφεύγετε τυχόν λάθη στις καθημερινές σας επικοινωνίες, πρέπει να λαμβάνετε υπόψη τα εξής:

- Στην περίπτωση που αμφιβάλλετε για την καταγραφή μιας επικοινωνίας, συμβουλευτείτε το Νομικό Τμήμα.
- Όποτε καταγράφετε κάτι, έχετε υπόψη ότι κάποια στιγμή μπορεί να καταστεί δημόσια προσβάσιμο.
- Μη δίνετε την εντύπωση ότι έχει γίνει οποιαδήποτε συνεννόηση στον κλάδο των κατασκευαστικών σχετικά με έργα που έχουν προκηρυχθεί ή αναληφθεί.
- Μη χρησιμοποιείτε φράσεις όπως «καταστροφή/ διαγραφή μετά την ανάγνωση».
- Μην κάνετε εικασίες σχετικά με τη νομιμότητα μιας δραστηριότητας.
- Να κρατάτε μόνο τις τελικές μορφές των εγγράφων στο αρχείο σας, άλλως, να σημειώνετε με σαφήνεια ότι ένα έγγραφο είναι «σχέδιο/ υπό νομική έγκριση/ υπό έγκριση Διοίκησης».
- Να καταγράφετε ξεκάθαρα τις πηγές πληροφοριών για τη δραστηριότητα των ανταγωνιστών, προκειμένου να μη δίνεται η εντύπωση ότι μπορεί να προήλθαν από απευθείας επαφές (ανταλλαγή πληροφοριών) με ανταγωνιστές.
- Να κρατάτε ακριβείς σημειώσεις των συναντήσεών σας με ανταγωνιστές, ώστε να μην τίθεται σε αμφιβολία η νομιμότητα των συναντήσεων. Σε περίπτωση που αμφιβάλλετε για το κατά πόσο οι συζητήσεις που έγιναν παραβιάζουν τις διατάξεις του Δικαίου του Ανταγωνισμού, ενημερώστε άμεσα το Νομικό Τμήμα για το περιεχόμενό τους.
- Αποφύγετε τη χρήση γλώσσας που δίνει την εντύπωση ότι η ΑΒΑΞ Α.Ε. εφαρμόζει στρατηγική επιχειρηματικής εξόντωσης ενός ανταγωνιστή.

Τα emails και άλλες ηλεκτρονικές επικοινωνίες μπορεί συχνά να περιλαμβάνουν πιο επιβλαβείς δηλώσεις από επίσημες επιστολές, memoraanda και συμφωνίες, επειδή συχνά αποστέλλονται χωρίς επισιημότητα, με τη λανθασμένη εντύπωση ότι είναι εμπιστευτικά ή μπορεί να διαγραφούν μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες μπορεί να ελεγχθούν κατά τη διάρκεια μιας

έρευνας από τις αρχές ανταγωνισμού ακόμα και αν έχουν διαγραφεί. Θεωρούνται μία πολύ καλή πηγή πληροφόρησης, επειδή αποθηκεύονται σύμφωνα με την ώρα και την ημερομηνία και δίνουν την πλήρη εικόνα σχετικά με το τι έλαβε χώρα.

Επομένως, πρέπει να προσέχετε τα εξής:

- Να αντιμετωπίζετε την αποστολή ενός email σαν επίσημη επικοινωνία, έχοντας υπόψη ότι κάποια στιγμή μπορεί να διαβαστεί από άλλους.
- Έχετε υπόψη ότι τα μηνύματα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας μπορούν να ανακτηθούν από τις αρχές και να εξεταστούν ακόμα και μετά τη διαγραφή τους.
- Να είστε ιδιαίτερος προσεκτικοί με τα μηνύματα που ανταλλάσσετε με άτομα εκτός της ΑΒΑΞ Α.Ε.. Θυμηθείτε ότι τα emails μπορεί να αποτελούν μέρος αλυσίδας αλληλογραφίας και είναι δυνατόν να προωθηθούν πολλές φορές.

7. ΑΙΦΝΙΔΙΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ο αιφνίδιος έλεγχος είναι μία επιτόπια έρευνα που πραγματοποιείται στις εγκαταστάσεις της εκάστοτε επιχείρησης από στελέχη της Γενικής Διεύθυνσης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση, προκειμένου να ελεγχθεί η συμμόρφωση με τις διατάξεις του Δικαίου του Ανταγωνισμού, είτε αυτεπαγγέλτως είτε βάσει καταγγελίας από πελάτη ή ανταγωνιστή. Ακολουθούν ορισμένες πρακτικές οδηγίες σχετικά με τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσουν τα στελέχη της ΑΒΑΞ Α.Ε. στην περίπτωση ελέγχου από στελέχη της Γενικής Διεύθυνσης της Επιτροπής Ανταγωνισμού («Ελεγκτές») σε οποιαδήποτε από τις εγκαταστάσεις της εταιρείας.

Η τήρηση της διαδικασίας είναι κρίσιμη ώστε να διεξαχθεί η έρευνα Γενικής Διεύθυνσης της Επιτροπής Ανταγωνισμού με τον ομαλότερο δυνατό τρόπο και να διαφυλαχθούν τα συμφέροντα της ΑΒΑΞ Α.Ε.. Εξάλλου, οι διατάξεις του Δικαίου του Ανταγωνισμού προβλέπουν την επιβολή προστίμων στην εταιρεία ή σε φυσικά πρόσωπα που παρεμποδίζουν την έρευνα της αρχής (παρεμβαίνοντας στον έλεγχο ή αποκρύπτοντας στοιχεία), ύψους από € 15,000 μέχρι ποσοστό 1% του τζίρου της προηγούμενης χρονιάς, και ποινικές κυρώσεις σε φυσικά πρόσωπα που παρεμποδίζουν την έρευνα (τουλάχιστον 6 μήνες φυλάκιση).

7.1. Άφιξη των Ελεγκτών στην ΑΒΑΞ Α.Ε.

Κατά την άφιξη των Ελεγκτών σε εγκατάσταση της ΑΒΑΞ Α.Ε. ο φύλακας ή/και η/ο υπεύθυνος υποδοχής, πρέπει να ενημερώσει τα κάτωθι πρόσωπα («Υπεύθυνοι»):

- **Υπεύθυνο Συμμόρφωσης:** Νικόλαος Μπούζας
- **Νομικό Τμήμα:** Κλεοπάτρα Παπασταματίου
- **Chief Information Security Officer:** Παναγιώτης Αναγνώστου
- **Διευθυντής Ανθρώπινου Δυναμικού & Διοικητικών Υπηρεσιών:** Ιωάννης Κούμενος

Στη συνέχεια οι Υπεύθυνοι πρέπει να ενημερώσουν άμεσα τον Διευθύνοντα Σύμβουλο Κων/νο Μιτζάλη, και τους δικηγόρους Αναστασία Δρίτσα, ή/και Κωνσταντίνο Σακελλάρη ή/και Βιολέτα Παναγιωτούλου της δικηγορικής εταιρείας Κυριακίδης Γεωργόπουλος.

Προτού τους επιτραπεί η είσοδος, οι Ελεγκτές οφείλουν να επιδείξουν επίσημα έγγραφα εξουσιοδότησης και ταυτότητες:

- Εντολή ελέγχου από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού
- Ένταλμα από τον Εισαγγελέα (για έρευνα σε ιδιωτικούς χώρους)

Η εντολή ελέγχου περιλαμβάνει (α) τα ονόματα των Ελεγκτών που εντέλλονται από τον Πρόεδρο να πραγματοποιήσουν τη συγκεκριμένη έρευνα, (β) την επωνυμία και τη διεύθυνση της εγκατάστασης της επιχείρησης που ερευνάται (π.χ. διεύθυνση εργοταξίου ή κεντρικών γραφείων), και (γ) το αντικείμενο της έρευνας, ήτοι για ποια πιθανή παράβαση του Δικαίου του Ανταγωνισμού θέλουν να συγκεντρώσουν στοιχεία οι Ελεγκτές. Η εντολή ελέγχου φέρει τη σφραγίδα της Επιτροπής και την υπογραφή του Προέδρου.

[σήμα στο επιστολόχαρτο της Επιτροπής Ανταγωνισμού]

Ο φύλακας ή/και η/ο υπεύθυνος υποδοχής πρέπει να ελέγξει τις ταυτότητες των Ελεγκτών ώστε να ταυτοποιήσει ότι είναι αυτοί που αναφέρονται στην εντολή ελέγχου και να κρατήσει αντίγραφο της εντολής ελέγχου.

Εφόσον επιδείξουν οι Ελεγκτές τα ως άνω έγγραφα και επιβεβαιωθούν τα στοιχεία τους, δεν μπορεί να εμποδιστεί η είσοδός τους στην εταιρεία. Μπορεί βέβαια να τους ζητηθεί να παραμείνουν στον χώρο υποδοχής μέχρι να έρθει κάποιος από τους Υπευθύνους. Ο χρόνος αναμονής τους δε θα πρέπει να ξεπερνά τα 2 – 3 λεπτά.

Προσοχή! Οι ελεγκτές δεν υποχρεούνται να αναμένουν την έλευση των Υπευθύνων και μπορούν να προχωρούν αμέσως στον έλεγχο στα γραφεία των στελεχών της επιχείρησης. Για τον λόγο αυτό, η διαδικασία ενημέρωσης των Υπευθύνων και των εξωτερικών δικηγόρων πρέπει να ενεργοποιείται άμεσα.

7.2. Αρμοδιότητες των Υπευθύνων της ΑΒΑΞ Α.Ε.

Οι Υπεύθυνοι θα πρέπει να φροντίσουν για την εσωτερική οργάνωση της ΑΒΑΞ Α.Ε. προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή διεξαγωγή της διαδικασίας. Στην προσπάθεια αυτή συνδράμουν και οι εξωτερικοί δικηγόροι, αλλά δεδομένης της ταχύτητας με την οποία πρέπει να κινηθεί η διαδικασία, οποιοσδήποτε είναι παρών κατά την έλευση των ελεγκτών θα πρέπει να είναι σε θέση να χειριστεί την κατάσταση για να διαφυλάξει τα συμφέροντα της ΑΒΑΞ Α.Ε.. Οι ενδεδειγμένες ενέργειες περιλαμβάνουν τα εξής:

- Διάθεση κλειστού χώρου στους Ελεγκτές (π.χ. αίθουσα συνεδριάσεων) όπου θα τοποθετούνται προσωρινά τα ελεγχόμενα έγγραφα και θα διεξάγονται οι απαραίτητες συνεννοήσεις για την πρόοδο της διαδικασίας.
- Ενημέρωση των Προϊσταμένων των εταιρικών μονάδων που αφορά ο έλεγχος. Ο έλεγχος μπορεί να αφορά ορισμένη δραστηριότητα της εταιρείας και θα πρέπει να ενημερωθούν κατά περίπτωση τα αρμόδια πρόσωπα.
- Καταγραφή ερωτήσεων των Ελεγκτών κατά τα επιμέρους στάδια.
- Συνεργασία με το Τμήμα Μηχανογράφησης και ορισμός προσώπων για την πληρότητα της εποπτείας των Ελεγκτών σε όλους τους χώρους της Εταιρείας. Οι Υπεύθυνοι, με τη συνδρομή και άλλων υπαλλήλων αν χρειαστεί, πρέπει να συνοδεύουν τους Ελεγκτές εντός της Εταιρείας, και δε θα πρέπει να τους αφήνουν ποτέ χωρίς επιτήρηση.

7.3. Δικαιώματα των Ελεγκτών για έλεγχο αρχείων/ λήψη αντιγράφων

Οι Ελεγκτές έχουν δικαίωμα να ζητήσουν και να λάβουν αντίγραφο κάθε εγγράφου με την προϋπόθεση ότι είναι σχετικό με το αντικείμενο του ελέγχου, όπως αυτό περιγράφεται στη σχετική εντολή. Τα έγγραφα δύνανται να τα αναζητήσουν στον χώρο του γραφείου, σε ντουλάπια, συρτάρια, σε χαρτοφύλακες (οι οποίοι πρέπει να ανοίγονται για τους Ελεγκτές, εφόσον είναι κλειδωμένοι), ακόμα και εντός οχημάτων που βρίσκονται στο εταιρικό παρκινγκ.

Η εναντίωση σε παράδοση εγγράφων να μπορεί να γίνεται μόνο για προφανείς λόγους, να είναι δικαιολογημένη και όχι διαρκώς επαναλαμβανόμενη, ώστε να μην εκληφθεί ως παρελκυστική πολιτική και άρα παρακώλυση του ελέγχου. Αν υπάρχει διαφωνία, το σχετικό έγγραφο τοποθετείται σε σφραγισμένο φάκελο προκειμένου να κριθεί το ζήτημα σε ύστερο στάδιο.

Δικαιολογημένοι λόγοι εναντίωσης μπορεί να είναι οι εξής:

- Το έγγραφο αφορά σε προσωπικά δεδομένα & ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα.
- Το έγγραφο αφορά σε στοιχεία εκτός του πεδίου ελέγχου, δηλαδή ζητήματα που δεν περιλαμβάνονται στα ερευνώμενα, όπως αυτά αποτυπώνονται στην εντολή ελέγχου.
- Το έγγραφο καλύπτεται από δικηγορικό απόρρητο [βλ. ενότητα 7.3.1. κατωτέρω].

Η ΑΒΑΞ Α.Ε. δεν μπορεί να εμποδίσει τους ελεγκτές να λάβουν έγγραφα που περιλαμβάνουν επιχειρηματικά απόρρητα/ επαγγελματικά μυστικά, εφόσον εμπίπτουν στο πεδίο ελέγχου. Η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού έχει καθήκον εχεμύθειας και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της μπορεί να λαμβάνει υπόψη επιχειρηματικά απόρρητα/ επαγγελματικά μυστικά κατά τη διάρκεια μιας ερευνώμενης παράβασης.

7.3.1. Δικηγορικό Απόρρητο

Η επικοινωνία της ΑΒΑΞ Α.Ε. με εξωτερικούς δικηγόρους, προκειμένου να λάβει νομική συμβουλή, και οι σημειώσεις σχετικά με τη νομική συμβουλή, αποτελούν «δικηγορικό απόρρητο». Τέτοιου είδους επικοινωνίες δεν μπορούν να εξετασθούν ή να κατασχεθούν από τις δημόσιες αρχές ή να ληφθούν υπόψη κατά την έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού ή σε αγωγή/μήνυση.

Προσοχή! Το δικηγορικό απόρρητο δεν καλύπτει επικοινωνίες με το Νομικό Τμήμα της ΑΒΑΞ Α.Ε.

Για τη διευκόλυνση της θεμελίωσης του επιχειρήματος για την κάλυψη από δικηγορικό απόρρητο των σχετικών εγγράφων της ΑΒΑΞ Α.Ε., προτείνεται να ακολουθούνται οι εξής κατευθύνσεις κατά τον καθημερινό χειρισμό των εγγράφων αυτών:

- Βεβαιωθείτε ότι το όνομα της δικηγορικής εταιρείας ή/και του εξωτερικού δικηγόρου είναι εμφανές στην αρχή του εγγράφου/email με το οποίο ζητείται νομική συμβουλή και τιτλοφορείται με τη φράση «δικηγορικό απόρρητο». Μην κάνετε το ίδιο για τις επικοινωνίες με το Νομικό Τμήμα της ΑΒΑΞ Α.Ε..
- Στην περίπτωση που απαντάτε σε ερωτήσεις του εξωτερικού δικηγόρου σχετικά με τη νομική συμβουλή που ζητάτε να αναγράφετε τη φράση «δικηγορικό απόρρητο» στην αρχή του εγγράφου/email.
- Μην αποστέλλετε σε τρίτα άτομα τις επικοινωνίες με εξωτερικούς δικηγόρους. Πριν αναφερθείτε στη συμβουλή του εξωτερικού δικηγόρου σε επικοινωνία με τρίτα άτομα, ζητείστε τη συμβουλή του Νομικού Τμήματος.
- Κρατάτε τις επικοινωνίες με τους εξωτερικούς δικηγόρους σχετικά με την παροχή νομικών συμβουλών σε ξεχωριστό φάκελο που τιτλοφορείται «δικηγορικό απόρρητο».

7.3.2. Ηλεκτρονικά αρχεία

Εφόσον τα αρχεία ή έγγραφα που θέλουν να ερευνήσουν οι Ελεγκτές είναι σε ηλεκτρονική μορφή, μπορεί να ζητηθούν οι σχετικοί κωδικοί πρόσβασης (password) ή εκτυπώσεις των αρχείων αυτών. Οι Ελεγκτές έχουν δικαίωμα να κατάσχουν τα ηλεκτρονικά αρχεία (πχ. ένα laptop ή ένα σκληρό δίσκο) και να το εξετάσουν σε ύστερο στάδιο. Αντί κατάσχεσης, είναι πολύ πιθανόν η Ελεγκτές να λάβουν ηλεκτρονικό αντίγραφο όλων των αρχείων ενός υπολογιστή/ laptop/tablet. Στις περιπτώσεις αυτές ακολουθείται μία ειδική διαδικασία («αποσφράγιση») σε μεταγενέστερο στάδιο στα γραφεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού, παρουσία εκπροσώπων ή/και εξωτερικών δικηγόρων της εταιρείας.

Ο Υπεύθυνος Μηχανογράφησης παρίσταται και ενημερώνει τους Ελεγκτές για τις ισχύουσες πολιτικές και διαδικασίες ασφαλείας της ΑΒΑΞ Α.Ε., και φροντίζει για τη λήψη αντιγράφων όλων των ηλεκτρονικών αρχείων που λαμβάνουν οι Ελεγκτές.

7.4. Ερωτήσεις Ελεγκτών προς στελέχη της ΑΒΑΞ Α.Ε.

Οι Ελεγκτές είναι δυνατόν να απευθύνουν ερωτήσεις προς τα στελέχη της ΑΒΑΞ Α.Ε., είτε σχετικά με συγκεκριμένα έγγραφα που εξετάζουν επιτόπου είτε σε αναζήτηση γενικότερων πληροφοριών για την ερευνώμενη παράβαση. Τα θέματα για τα οποία μπορεί να ερωτηθείτε πρέπει να προκύπτουν από την εντολή ελέγχου, διαφορετικά μπορείτε να αρνηθείτε να απαντήσετε απολύτως δικαιολογημένα. Δεν θα πρέπει να υπάρχει αδικαιολόγητη άρνηση, ώστε να μην κατηγορηθεί η ΑΒΑΞ Α.Ε. για άρνηση συνεργασίας κατά τον έλεγχο.

Σε κάθε περίπτωση, ζητήστε την παρουσία δικηγόρου πριν απαντήσετε σε ερωτήσεις των ελεγκτών (με εξαίρεση τις πρακτικές ερωτήσεις σχετικά με κωδικούς πρόσβασης σε αρχεία, ξεκλειδωμά ντουλάπας ή συρταριού κλπ.). Θα πρέπει να δίνεται σαφείς, συνοπτικές και ακριβείς απαντήσεις, να ζητάτε διευκρινίσεις αν δεν καταλαβαίνετε την ερώτηση, και να κρατάτε σημειώσεις των ερωτήσεων και απαντήσεων.

7.5. Ενδεδειγμένες ενέργειες/ Ενέργειες προς αποφυγή κατά τη διάρκεια του Ελέγχου

7.5.1. Ενδεδειγμένες ενέργειες κατά τη διάρκεια του Ελέγχου

- ✓ Να είστε ήρεμοι καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου.
- ✓ Να ειδοποιείτε τους Υπευθύνους και τον εξωτερικό δικηγόρο ΑΜΕΣΩΣ.
- ✓ Να είστε ευγενικοί προς τους Ελεγκτές.
- ✓ Βεβαιωθείτε ότι κάθε Ελεγκτής έχει ένα συνοδό ανά πάσα στιγμή.
- ✓ Να σημειώνετε ό,τι συμβαίνει κατά τον έλεγχο.
- ✓ Να κρατάτε αντίγραφα των εγγράφων που λαμβάνουν οι Ελεγκτές [βλ ενότητα 7.6. κατωτέρω].

7.5.2. Ενέργειες προς αποφυγή κατά τη διάρκεια του Ελέγχου

- ❖ Μην παρέχετε οικειοθελώς πληροφορίες, έγγραφα ή προφορικές εξηγήσεις στους Ελεγκτές.

- ❖ Μην παρέχετε παραπλανητικές πληροφορίες στους Ελεγκτές ή πληροφορίες που δεν είστε βέβαιοι ότι είναι σωστές.
- ❖ Μην απαντάτε σε ερωτήσεις για θέματα εκτός της αρμοδιότητάς σας.
- ❖ Μην αποκρύπτετε ή καταστρέφετε σχετικά έγγραφα/ e-mail. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού εφαρμόζει εξελιγμένες μεθόδους ανάκτησης (ηλεκτρονικών) αρχείων κι επομένως ακόμα και τα διαγραμμένα αρχεία μπορεί να εντοπιστούν, ενώ η ίδια η πράξης διαγραφής θεωρείται παρακώλυση της διαδικασίας.
- ❖ Μην υπογράφετε οποιοδήποτε έγγραφο εκτός αν έχετε λάβει εντολή από τον εξωτερικό δικηγόρο ή το Νομικό Τμήμα.
- ❖ Μην κάνετε τηλεφωνήματα και μην συζητάτε εσωτερικά θέματα παρουσία των Ελεγκτών.
- ❖ Μην συζητήσετε τον έλεγχο εντός ή εκτός της εταιρίας (συμπεριλαμβανομένων συζητήσεων με εκπροσώπους του τύπου ή/ και ανταγωνιστές).
- ❖ Μην απαντήσετε σε οποιαδήποτε ερώτηση από το τηλέφωνο ή μέσω e-mail κατά τη διάρκεια ή μετά τον έλεγχο: επικοινωνήστε αμέσως με το Νομικό Τμήμα.

7.6. Μετά την αποχώρηση των Ελεγκτών

Ο έλεγχος μπορεί να διαρκέσει από την ανατολή έως τη δύση του ηλίου. Σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης της έρευνας εντός της ίδιας ημέρας, οι Ελεγκτές έχουν δικαίωμα να «σφραγίσουν» τον χώρο μέχρι να επανέλθουν για να συνεχίσουν την έρευνα. Η «σφραγίδα» που τοποθετούν οι Ελεγκτές σε έναν χώρο (π.χ. σε είσοδο αίθουσας) ή σε ντουλάπια κλπ, δε θα πρέπει να παραβιάζεται. Στην περίπτωση που διαπιστωθεί σχετική παραβίαση, επιβάλλονται υψηλά πρόστιμα.

Κατόπιν της συγκέντρωσης των εγγράφων αντίγραφα των οποίων θέλουν οι Ελεγκτές, ξεκινάει η διαδικασία αντιγραφής τους (φωτοτυπίες). Η ΑΒΑΞ Α.Ε. θα πρέπει να κρατά και επιπλέον αντίγραφα για το αρχείο της.

Με την ολοκλήρωση του ελέγχου, οι Ελεγκτές παραδίδουν κατάσταση όπου αναφέρεται το σύνολο των (ηλεκτρονικών) εγγράφων και αρχείων που ελήφθησαν.

Ο Υπεύθυνος Συμμόρφωσης ή το Νομικό Τμήμα φυλάσσουν τον φάκελο με τα αντίγραφα των εγγράφων που έλαβαν οι Ελεγκτές. Αντίγραφο αυτού του φακέλου πρέπει να παραδοθεί στους εξωτερικούς δικηγόρους.

Οι Υπεύθυνοι συντάσσουν έκθεση προς υποβολή στο ΔΣ της Εταιρείας, η οποία περιλαμβάνει τα εξής:

- Περιεχόμενο του ελέγχου (με συνημμένο αντίγραφο της εντολής ελέγχου)
- Καταγραφή εγγράφων που δόθηκαν στους Ελεγκτές
- Απαντήσεις στα ερωτήματα Ελεγκτών
- Επικείμενες ενέργειες (συμπληρωματική παροχή στοιχείων/ αποσφράγιση).

ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.